

Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkei Vaidai Aleknavičienei (vaida.aleknaviciene@lrs.lt)

Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkei Linai Šukytei-Korsakei (lina.sukyte@lrs.lt)

Priklausomybių prevencijos komisijos pirmininkui Sauliui Čaplinskui Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija (saulius.caplinskas@lrs.lt)

LR Seimo nariui Jaroslav Narkevič, Lietuvos valstiečių, žaliųjų ir Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija (jaroslav.narkevic@lrs.lt)

LR Seimo narei A. Jakavičiūtei-Miliauskienei, Demokratų frakcija „Vardan Lietuvos“ (agne.jakaviciute@lrs.lt)

Seimo Švietimo ir mokslo komiteto biuro vedėjai Linai Vingrytei (lina.vingryte@lrs.lt)

priim@lrs.lt

PASTABOS DĖL DVIEJŲ ŠVIETIMO ĮSTATYMO KEITIMO PROJEKTŲ

2025 m. balandžio 30 d., Vilnius

Kaip iniciatyvos „Iš telefonų – į mokyklą“ autoriai, teikiame pastebėjimus dėl dviejų švietimo įstatymo pakeitimo projektų (Švietimo įstatymo Nr. I-1489 23-1, 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. [XVP-194](#) ir Švietimo įstatymo Nr. I-1489 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. [XVP-225](#)), susijusių su planuojamais išmaniųjų technologijų naudojimo ugdymo įstaigose pokyčiais.

Iniciatyvoje kvietėme: Ugdymo proceso metu, taip pat ir per pertraukas, drausti naudojimąsi asmeniniais išmaniaisiais įrenginiais ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose nuo 1 iki 10 klasės.

Situaciją nagrinėjo ir šio vieningo sprendimo šioje formuluotėje priėjo visas būrys, ekspertų, organizacijų, metų pradžioje [pasirašiusių kreipimąsi](#) į sprendimų priėmėjus – atsižvelkime į jau atliktą didžiulį įdirbį, į jų svarią nuomonę. Pritardami iniciatyvai, jau pasirašė per 230 organizacijų ir per 4000 žmonių (jų [atsiliepimai](#), kodėl palaiko tokį siūlymą).

Svarbu, kad ir reprezentatyvi visuomenės nuomonė sutampa su iniciatyvos „Iš telefonų – į mokyklą“ teiginiu: LRT 2025-04-29 paskelbė su „Baltijos tyrimais“ atlikusi apklausą, kurios duomenimis, **67 proc. Lietuvos gyventojų pritaria**, kad asmeniniai išmanieji įrenginiai ugdymo įstaigose nuo 1 iki 10 kl. nebūtų naudojami ne tik pamokų, bet ir pertraukų metu.

Ypač atkreiptinas dėmesys, kad svarstant galimas šio įstatymo pataisas nebūtų paliktas užribyje ikimokyklinis, priešmokyklinis ugdymas, nes problema prasideda anksti – reguliavimas būtinas nuo pat ankstyvojo amžiaus.

Reikia ir būtina numatyti išimtis asmeninių įrenginių draudimo atveju, atsižvelgiant į specialiuosius poreikius ar pan.

Dėl projekto Nr. [XVP-194](#)

Projekte Nr. [XVP-194](#) kalbama apie *informacinių ir komunikacinių technologijų* (toliau – IKT) draudimą naudoti ne ugdymo tikslais. Kodėl šio projekto siūlomą formuluotę laikome netinkama? Nes nėra išskiriami *asmeniniai* išmanieji įrenginiai, tad tokia formuluotės versija **palieka galimybę asmeninius** išmaniuosius įrenginius visgi naudoti ugdymo įstaigoje, nurodant, kad tai daroma ugdymo tikslu ir palieka galimybę nesuvaldyti asmeninių išmaniųjų įrenginių naudojimo problemos.

Turime aiškiai atskirti dvi skaitmeninių įrenginių rūšis: vienus **suteikia mokykla** (išmaniosios lentos, planšetės, kompiuteriai ir t. t.), o kiti – **asmeniniai išmanieji** įrenginiai, kurie atsinešami iš namų (telefonai, laikrodžiai, planšetės ir pan. – tai įrenginiai, kurių saugumo nustatymų ar per juos pasiekiamo turinio, laiko ribojimų ugdymo įstaiga kontroliuoti negali).

Per ugdymo įstaigų suteikiamus IKT įrenginius pasiekimas turinys turi būti saugus ir filtruojamas, laikas prie jų – taip pat turi būti ribojamas, informacija apie tai, kiek laiko tą ar kitą dieną vaikas ar paauglys jau praleido prie ekrano ugdymo įstaigoje – turi pasiekti šeimas. Tai yra svarbu, nes laiko prie ekranų trukmė akumuliuojasi ir yra prognostinis probleminio interneto naudojimo (priklausomybės) veiksnys.

O asmeninių išmaniųjų naudojimo galimybės net ir ugdymo tikslais ugdymo įstaigose, įskaitant ir ikimokyklinėse, turime vengti. Skirtingos išmaniųjų galimybės didina atskirtį, nes leidžiant – mokiniai, kurių šeimose sutariama dėl kuo vėlesnio telefono įgijimo vaikui, tarkime, neturės išmaniojo ir 5-toje, ir 7-toje ar net 8-toje klasėje (kas yra normalu tokiose šalyse, kaip, pvz., Prancūzija), tokie vaikai ne tik negalės lygiavertiškai su kitais dalyvauti ugdyme su asmeniniais išmaniaisiais, nes jų tiesiog neturės, bet ir galimai patirs patyčias.

Asmeninių išmaniųjų įrenginių naudojimas mokykloje ne tik neigiamai veikia dėmesį, reikalingą mokymosi procesui, ir kėsina į laiką, reikalingą ugdyti(s) ir praktikuoti socialinius įgūdžius ar ilsėtis, bet ir palengvina prieigą prie smurtinio, pornografinio turinio, prisideda prie neatsargaus dalinimosi informacija ir asmeniniais duomenimis, prie patyčių internete plitimo. Didžioji dalis patyčių vaizdinės medžiagos yra sukuriama mokykloje arba jos teritorijoje, rodo 2024 m. RRT duomenys, atveriamas kelias piktnaudžiauti nusirašinėjant, platinti psichoaktyvias medžiagas ir t. t. – lieka visa eilė skaitmeninės erdvės nereguliuojamų iššūkių. Daugiau argumentų – [čia](#).

SIŪLOME KEITIMUS (~~žaliai, pabraukta~~)

1 straipsnis. 23¹ straipsnio pakeitimas (8 dalis)

Ugdymo įstaigos suteiktu informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimas mokykloje ne ugdymo tikslu yra draudžiamas. Asmeninių išmaniųjų įrenginių naudojimas ikimokyklinio, priešmokyklinio, taip pat neformaliojo ugdymo įstaigose ir tose, kurios vykdo pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, yra

[draudžiamas viso ugdymo proceso metu, įskaitant pertraukas. Išimtys numatomos atsižvelgiant į specialiuosius poreikius ir pan.](#)

2 straipsnis. 59 straipsnio pakeitimas

„1) organizuoja švietimo įstaigos veiklą, įgyvendindamas strateginį švietimo įstaigos valdymą; vadovauja rengiant švietimo įstaigos strateginį ir metinį planus, užtikrina jų įgyvendinimą; įvertinęs mokyklos tarybos pasiūlymus, tvirtina [ugdymo įstaigos suteikiamų](#) informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimo mokykloje tvarką [bei asmeninių išmaniųjų įrenginių naudojimo draudimo viso ugdymo proceso metu, įskaitant pertraukas, tvarką](#); organizuoja švietimo įstaigos veiklos įsivertinimą ir stebėseną, analizuoja išteklių būklę ir atsako už švietimo įstaigos veiklos rezultatus;“.

3 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 60 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Kiekvienais metais mokyklos taryba vertina mokyklos vadovo metų veiklos ataskaitą ir teikia savo sprendimą dėl ataskaitos mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai (dalyvių susirinkimui).

Mokyklos taryba:

- 1) kiekvienais metais vertina mokyklos vadovo metų veiklos ataskaitą ir teikia savo sprendimą dėl ataskaitos mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai (dalyvių susirinkimui);
- 2) teikia pasiūlymus mokyklos vadovui dėl [ugdymo įstaigos turimų](#) informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimo mokykloje tvarkos [bei dėl asmeninių išmaniųjų įrenginių naudojimo draudimo tvarkos](#);
- 3) vykdo kitas šiame įstatyme ir mokyklos įstatuose nustatytas funkcijas.“.

Dėl projekto Nr. [XVP-225](#)

Dabar parlamentarų siūlomi pakeitimai skamba taip:

1 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

Papildyti 43 straipsnį 23 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„23. Mokiniai, besimokantys mokyklose, kurios vykdo pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, pamokų ir pertraukų metu negali naudotis asmeniniais mobiliaisiais telefonais, planšetiniais kompiuteriais, išmaniaisiais laikrodžiais ir kitais išmaniaisiais įrenginiais, išskyrus specialius atvejus, kuriuos nustato Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Mokyklose, kuriose vykdomos vidurinio ugdymo programos, asmeninių mobiliųjų telefonų, planšetinių kompiuterių, išmaniųjų laikrodžių ir kitų išmaniųjų įrenginių naudojimas gali būti ribojamas, jei tokią tvarką nustato mokyklos vadovas, vadovaudamasis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtomis rekomendacijomis.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2026 m. sausio 1 d.
2. Švietimo, mokslo ir sporto ministras iki 2025 m. gruodžio 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

SIŪLOME PAPILDYTI

Šio projekto 43 straipsnio 23-ios dalies formuluotę, esančią aukščiau, papildyti įtraukiant ikimokyklinio bei priešmokyklinio ugdymo įstaigas, taip pat ir neformaliojo ugdymo įstaigas.

Š. m. balandžio 25-26 dienomis Vilniuje vykusio Lietuvos psichologų kongreso diskusijos apie išmaniuosius ugdymo įstaigose metu į ją susirinkęs gausus būrys specialistų pabrėžė, kad šių įstatymo pataisų svarstymo metu ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo palikti nuošaly negalime, nes į pradinį ugdymą ateina vaikų su jau didelėmis problemomis, tad saugant, reguliavimas būtinas nuo pat ankstyvojo amžiaus.

Taigi SIŪLOME atsižvelgti į šį komentarą ir taip pat koreguoti 2 str.: ankstinti įstatymo įsigaliojimo datą nedelsiant – nurodant 2025 m. rugsėjį.

Kviečiame sprendimų priėmėjus ryžtingai apsispręsti suteikti vaikams ir paaugliams galimybę jau nuo naujų mokslo metų turėti aiškias ir suprantamas, visiems šalies moksleiviams bendras, vienodas saugančias ribas, suteikiančias galimybę ugdymo procese atrasti tai, kas itin svarbaus lieka už ekrano.

Skaitmeninės etikos centras
Direktorė
Rasa Jauniškienė